

Сценарій свята « Шевченко - наш. Він для усіх століть...»

Мета: глибше ознайомити учнів з життям та творчістю українського народного поета Т.Г. Шевченка, розвивати вміння відчувати неперевершену мелодію шевченківського слова, виховувати ціннісне ставлення до творів Т.Г. Шевченка, до України, до співучої солов'їної мови.

Обладнання: портрет Т.Г. Шевченка, книжкова виставка (збірки поезій Т.Г. Шевченка), декорації до інсценізацій.

Звучить гімн «Небесної сотні»

Ведуча 1:

Україна плаче за своїми дітьми. Вони загинули в мирний час за нас, за наше краще майбутнє, за свою рідну землю! Кожен, хто загинув, - це наш герой, герой України. То ж вшануємо хвилиною мовчання вірних синів нашої неньки - України. (Хвилина мовчання)

Ведуча 2:

Березень в Україні часто називають Шевченковим. І це не випадково : щороку навесні Великий Кобзар приходить до нас і щороку новим, неповторним. Тарас Григорович Шевченко - велика і невмируща слава українського народу. У його особі український народ ніби об'єднав найкращі сили й обрав співцем своєї історичної слави та гіркої долі, виразником власних сподівань і прагнень.

Ведуча 1:

Під думи народні налаштував свою ліру Кобзар, тому й оживало в його полум'яному слові все те, що таїлося в глибині душі народу. Як весна оновлює природу, так само поезія Великого Тараса оновлює наші душі, закликає бути чесними і милосердними, щиро любити свій народ, свою Україну.

Ведуча 2:

9 березня 1814 року, темної ночі, перед світом в селі Моринцях на Звенигородщині, в хаті Григорія Шевченка, кріпака пана Енгельгардта, блиснув у вікні єдиний на все село вогник: народилась панові нова кріпацька душа, а Україні - її великий співець Тарас Шевченко.

Ведуча 1:

В похилій хаті, край села,

Над ставом чистим і прозорим

Життя Тарасику дала
Кріпачка мати, вбита горем.

Заходить жінка з хлопчиком.

Хлопчик: Матусю, а правда, що небо на залізних стовпах держиться?

Мати: Так, мій синочку, правда.

Жінка сідає на лаву, хлопчик біля неї, кладе голову на коліна матері, вона співає «Колискову».

Хлопчик: А чому так багато зірок на небі?

Мати: Це коли людина на світ приходить, Бог свічку запалює, і горить та свічка, поки людина не помре. А як помре, свічка гасне, зірочка падає. Бачив?

Хлопчик: Бачив, матусю, бачив... Матусечку, а чому одні зірочки ясні, великі, а другі ледь видно?

Мати: Бо коли людина зла, заздрісна, скупа, її свічка ледь-ледь тліє. А коли добра, любить людей, робить їм добро, тоді свічечка такої людини світить ясно і світло це далеко видно.

Хлопчик: Матусю, я буду добрим. Я хочу, щоб моя свічечка світила найясніше.

Мати: Старайся, мій хлопчику (гладить його по голові).

Звучить «Аве Марія».

Ведуча 2:

Село Кобзареве вбирається в шати,

Над ставом калина цвіте.

А мати Тараса, Шевченкова мати

Не відає навіть про те.

Хіба їй могло коли-небудь приснитися

В злиденній кріпацькій сім'ї,

Що в бронзі, граніті на площах, в столицях

Стоятиме хлопець її.

Шевченкова пісня над світом лунає

І слава літає гучна.

А мати Тараса не знає, не знає,

Кого народила вона.

Лягають до ніг її квіти й калина,
Несуть їй печалі й жалі.
І знають її знаменитого сина
На всіх континентах землі.

Ведуча 1:

Хлопчик ріс мовчазний, завжди чомусь замислений. Ніколи не тримався хати, а все тинявся
десь по бур'янах, за що прозвали в сім'ї «малим приبلудою».

Ведуча 2:

Ріс Тарас розумною, допитливою дитиною, хотів усе знати. Наслухавшись розповідей про те,
що залізні стопи підпирають небо, він загорівся бажанням подивитися на них і пішов шукати.
Але зустрілися добрі люди і повернули малого додому.

Ведуча 1:

Восьмилітнього Тараса батьки віддали до дядка «в науку». Дивна це була наука. П'яниця – дядк
навчав дітей по церковних книгах. За найменшу провину карав своїх учнів різками. Будучи
уже відомим поетом, Т. Шевченко згадував ту школу, куди привела його кріпацька доля.

Ведуча 2:

Та недовго тривала Тарасова «наука». Несподіване горе випало на долю маленького
хлопчика. Замучена важкою працею, померла мати.

Ведуча 1:

Незадовго по смерті матері, у 1825 році, помер і батько. Смерть батька приголомшила
малого Тараса.

Інсценізація.

Виходить Тарас.

Тарас: Ну ось і все. Зостався я круглим сиротою. Як жити далі? Куди мені податися – не знаю.

Ведуча 2:

За байраком байрак,
А там степ та й могила.

І з могили козак встає сивий, похилий.

Встає сам уночі,

Іде в степ, а йдучи

Співа, сумно співає.

Виходить козак.

Козак: Наносили землі та й додому пішли.

І ніхто не згадає. Нас тут триста як скло

Товариство лягло, і земля не приймає

Як запродав гетьман у ярмо християн

Нас послав поганяти. По своїй по землі

Свою кров розлили і зарізали брата.

Крові брата впились, і отут полягли

У могилі заклятій...

Козак: А що, злякався, хлопче?

Тарас: Ні, чого мені лякатися? Я здивувався лиш.

Козак: А ти знаєш хто я?

Тарас: Знаю. Козак запорозький. А чому ви сумні?

Козак: Караюсь я.

Тарас: За що?

Козак: За те, що не стали одночасно за козацьку волю, а шукали помочі у наших ворогів. Та й запродали Україну москалям.

Тарас: А чи встане наша Україна?

Козак: Встане, а розбудити її зо сну судилося тобі, Тарасе.

Тарас: Та чи зможу я, невчений кріпак, виконати те велике завдання.

Козак: Зможеш! У твоєму серці палає вогонь любові до України, а в душі утаємничений дар пророка.

Тарас: Добре, батьку. Хай станеться так, як ти кажеш.

Ведуча 1:

А поки Тарас наймитує в школі, а потім наймається пасти громадську череду. Мине 20 років і він з болем буде згадувати своє дитинство у вірші «Мені тринадцятий минало».

Читання вірша «Мені тринадцятий минало».

Ведуча 2:

Ноги Тараса йшли по тернистій дорозі життя. Ох ті терни, вони болюче ранили, впивались своїми колючками не тільки у тіло, а й у душу Шевченка. Він був і чабаном, і малярем, і кухарем, і козачком. Були в нього в житті і Кирилівка, і Хлипівка, і Вільно, і Петербург.

Ведуча 1:

Петербург... Він зустрів Тараса білими ночами, новими знайомствами і зустрічами. Чудові ескізи і малюнки талановитого художника не стали перепусткою до Академії мистецтв, кам'яною стіною на тому шляху стояло прокляте тавро – кріпак. І тоді на поміч прийшла українська інтелігенція в російській еміграції: Гребінка. Пантелеймон Куліш, Сошенко, Мокрицький, Максимович за сприяння та участі Жуковського та Брюллова. Завдяки цим людям Шевченко отримує таку бажану волю.

Ведуча 2:

Здавалося б щастя вже поруч. Та Шевченку болить серце за український народ. Він не може змиритися з тим, що люди задоволені своїм підневільним становищем. Кобзар твердо переконаний, що людина не повинна бути пасивною, вона мусить боротися за своє майбутнє. Байдужість, на думку Т. Шевченка,— це найстрашніше, що може бути в житті.

Ведуча 1:

Свої роздуми над смыслом людського життя поет вилив у вірші «Минають дні, минають ночі...». Даний твір уміщений у збірку «Три літа». Цей вірш поет написав у В'юниці 21 грудня 1845 р. за чотири дні до створення «Заповіту». Поезія привабила багатьох композиторів. Музику до неї писали М. Лисенко, С. Воробкевич, В. Заремба.

Ведуча 2:

Для усіх присутніх звучить твір «Минають дні, минають ночі».

Звучить пісня «Минають дні, минають ночі».

Ведуча 1:

А зараз ми перевіримо наскільки добре ви знаєте життя і творчість Тараса Шевченка.

1. Село, в якому народився Тарас Шевченко. (Моринці)
2. Село, в якому минуло дитинство Тараса Шевченка. (Кирилівка)
3. Що в перекладі з грецької мови означає ім'я Тарас? (Бунтівник)
4. Прізвище пана, кріпаками якого були Шевченки. (Енгельгардт)
5. Імена батьків Тараса (Григорій та Катерина)
6. Ім'я подружки дитинства Тараса, яку поет згадує у вірші «Мені тринадцятий минало» (Оксана Коваленко)
7. Ім'я старшої сестри Тараса. (Катерина)
8. Хто був першим учителем малювання Тараса Шевченка? (Майстер Ширяєв)
9. Чий портрет був намальований для викупу Шевченка з кріпацтва? (Василя Жуковського)

10. Як називається збірка поезій Т. Шевченка? («Кобзар»)
11. Скільки років провів Тарас Григорович на засланні? (10 років: з 1847 по 1857)
12. Який навчальний заклад закінчив Шевченко? (Петербурзьку академію мистецтв)
13. Учасником якої організації був Тарас Шевченко? (Кирило – Мефодіївське братство (товариство))
14. Яку книгу для маленьких дітей уклав і видав власним коштом Шевченко? («Буквар»)
15. У якому році помер Шевченко? І де його було поховано? (10 березня 1861 року, Петербург, Смоленське кладовище)
16. Де був перепохований Т. Шевченко? (22 травня 1861 року на Чернечій горі поблизу Канева)
17. Хто сказав про Шевченка: «Він був сином мужика і став володарем у царстві духа...»? (І. Франко)

Ведуча 2:

Молодці. Ви гарно справилися із завданням.

Ведуча 1:

Рано залишившись сиротою Т. Шевченко на все життя зберіг любов до дітей. За спогадами сучасників, він частував малят гостинцями, віддаючи за це останні гроші. Своє сердечне ставлення до дітей висловив у поетичних творах «Тече вода з-під явора», «Садок вишневий коло хати», «Зацвіла в долині червона калина».

Ведуча 2:

Саме український народ став найбільшим поціновувачем віршів Т. Шевченка. Багато його творів покладено на музику. Своєю простотою, прозорістю поезії Тараса Григоровича привернули увагу багатьох композиторів. Лише Микола Лисенко присвятив творчості поета понад 80 композицій.

Ведуча 1:

Для усіх присутніх звучить пісня «Тече вода з-під явора».

Звучить пісня «Тече вода з-під явора».

Ведуча 2:

У квітні 1847 року за участь у таємній політичній організації, Кирило-Мефодіївському товаристві. Шевченка було заарештовано і заслано рядовим солдатом у далекі Оренбурзькі степи. На засланні поет дуже страждав, бо хотів жити на Україні.

Ведуча 1:

І знову довга розлука з рідним краєм... Тяжка солдатська служба, постійний нагляд, заборона писати і малювати, туга за Україною, хвороба... Але поет не просить помилування. Він пише і малює, незважаючи на «височайшу» заборону.

Ведуча 2:

Незважаючи на тяжку долю, на усе те страшне, що довелося поетові побачити і пережити, ніколи Шевченка не залишала надія на краще. Саме на засланні поет створив шедевр про Батьківщину «Зоре моя вечірняя».

Звучить пісня «Зоре моя вечірняя».

Ведуча 1:

Автор «Кобзаря» закоханий у запорозьке козацтво. Змальовуючи образ запорожців, Шевченко називає козаків «сердегами», «орлятами», «соколятами». Оборонцям рідної землі він присвятив не один твір.

Ведуча 2:

Т. Шевченко як справжній письменник, геній української літератури, примушує нас, його читачів, замислюватись над історичним минулим нашої Батьківщини, вчитися на героїчних прикладах козаків патріотизму і готовності до самопожертви. Писав Кобзар і про героїчну битву біля Берестечка, на Волині. Зокрема, про ці події його вірш «Ой чого ти почорніло зеленее поле».

Ведуча 1:

Слова Т. Шевченка, музика Л. Ревуцького «Ой чого ти почорніло зеленее поле».

Звучить пісня «Ой чого ти почорніло зеленее поле».

Ведуча 2:

Тарас Шевченко... Геній, мислитель, пророк. Людина незвичайної долі й незвичайного таланту, що здобула світову славу.

Ведуча 1:

Увібравши в себе душу народу, він підніс його духовну велич і красу на найвищу височінь, чим збагатив увесь світ. Тарас Шевченко звеличив Україну, звеличив весь український народ. Давайте ж сьогодні торкнемося серцем Шевченківських творів. Проїмемося їхнім духом, тим самим зможемо виконати поетові заповіти:

Учень 1:

...Не одцурайтесь своєї мови

Ні в тихі дні, ні в дні громові,

Ні в дні підступно мовчазні,
Коли стоїш на крутизні
Один, чолом сягнувши птаха,
Й холодний вітер попід пахви
Бере і забиває дих,
Щоб ти скорився і притих.
Не одцурайсь, мій сину,
Мови. У тебе іншої нема.
Ти плоть і дух – одне-єдине
Зі словом батьківським – Людина,
Без нього – просто плоть німа.
Без мови в світі нас – нема!

Учень 2:

Схаменіться,...
Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну,
Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.

Учень 3:

Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь,

Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.
Чужі люди проганяють,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому.

Учень 4:

Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата, -
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.
Благословить дітей своїх
Твердими руками
І діточок поцілує
Вольними устами.
І забудеться срамотня
Давня година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечірній
Тихо засіяє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Учень 5:

І мене в сім'ї великій,

В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пам'янути
Незлим тихим словом.

Ведуча 2:

Останні роки життя поет прожив в Петербурзі. 1859-го року ще раз, втретє і востаннє відвідав Україну.

Ведуча 1:

Тоді він мріяв оселитися в Україні у хаті з вишневим садком. Але доля не судила йому цього звичайного людського щастя.

Ведуча 2:

9 березня 1861 року Тарасу Григоровичу виповнилося 47 років. Надійшло багато вітальних телеграм до поета, який лежав тяжко хворий, прийшли друзі. А 10 березня перестало битися серце Великого Кобзаря. Тіло було перевезено в Канів і поховано на Чернечій горі. Так заповідав великий поет.

Ведуча 1:

Доля переслідувала його в житті, та не зуміла перетворити золото його душі в іржу ненависті до людей, а віру в Бога – у зневіру.

Ведуча 2:

Доля не шкодувала йому страждань. Але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя.

Ведуча 1:

Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому посмертно – невмирущу славу і всенародну любов.

Ведуча 2:

Тарас Шевченко - наш. Він для усіх століть...